

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 24. ožujka 2022.
(OR. en)

7566/22

JAI 397
MIGR 93
ASILE 35
SOC 182
EMPL 117
EDUC 101
SAN 185

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 23. ožujka 2022.

Za: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2022) 131 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU,
EUROPSKOM VIJEĆU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I
SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA
Prihvata osoba koje bježe od rata u Ukrajini – priprema Unije za
zadovoljavanje potreba

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2022) 131 final.

Priloženo: COM(2022) 131 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.3.2022.
COM(2022) 131 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, EUROPSKOM
VIJEĆU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I
ODBORU REGIJA**

Prihvat osoba koje bježe od rata u Ukrajini – priprema Unije za zadovoljavanje potreba

Otkad je Rusija napala Ukrajinu, u samo četiri tjedna u Europsku uniju stiglo je oko tri i pol milijuna ljudi, ponajprije žena i djece. Nikad dosad u Uniju nije došlo toliko ljudi u tako kratkom vremenu. EU i dalje neumorno pruža potporu osobama koje su zahvaćene humanitarnom katastrofom u Ukrajini, a ova je Komunikacija posvećena mjerama unutar EU-a za potporu osobama koje bježe iz te zemlje.

Dobrodošlica EU-a osobama koje su pobjegle iz svojih domova okosnica je zajedničkog odgovora država članica na taj rat¹. Sve što se poduzima na razini EU-a odraz je odlučnosti, suosjećanja i solidarnosti građana EU-a te golemih napora nacionalnih i lokalnih tijela, nevladinih organizacija, lokalnih udruga te poduzeća.

S obzirom na okolnosti, trenutačno je prioritet zadovoljavanje hitnih potreba za prihvatom i zaštitom pridošlih osoba. EU kontinuirano pruža potporu državama članicama kad je riječ o pomoći na granicama, prihvatu i civilnoj zaštiti. U ovoj se Komunikaciji iznosi viđenje buduće potpore EU-a njihovu radu.

Dobrodošlica EU-a iskazana je prvom aktivacijom Direktive o privremenoj zaštiti² kako bi se novopridošlim osobama pružila brza i djelotvorna pomoć i zajamčio jasan pravni status. Ukrajinski državljani i članovi njihovih obitelji te druge osobe koje su se nastanile u Ukrajini i raseljene su zbog sukoba³ imaju pravo na dosad nezabilježenu razinu zaštite u cijelom EU-u, uključujući pristup smještaju, obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i radnim mjestima. To će se i dalje primjenjivati kako sve više ljudi bude prisiljeno napustiti Ukrajinu. Sad treba osigurati da se ta prava ostvaruju u praksi.

Obitelji osoba koje dolaze iz Ukrajine su razdvojene. Naročito zabrinjava velik broj djece iz Ukrajine – UN procjenjuje da čine možda i polovinu svih pridošlih osoba. Ta su djeca prošla zastrašujuća iskustva i bit će im potrebna posebna zaštita, skrb i psihosocijalna potpora. Među njima je mnogo maloljetnika bez pratnje i djece koja dolaze bez roditelja. Sva se djeca moraju osjećati sigurno i zaštićeno, moraju krenuti u školu kako bi povratila osjećaj stabilnosti te ih se mora zaštititi od opasnosti zlostavljanja i trgovine ljudima.

Za suočavanje s tim izazovom bit će potreban zajednički pristup i istinska solidarnost. Nove operativne smjernice⁴ za Direktivu o privremenoj zaštiti pomoći će da se osobama koje dolaze zajamče dosljedna i djelotvorna prava te će državama članicama olakšati ispunjavanje novih odgovornosti. Smjernice će se redovito ažurirati kako bi se državama članicama pružila potpora u svakodnevnim izazovima i novim situacijama s kojima se suočavaju.

Pokrenuta je platforma za solidarnost radi koordinacije suradnje među državama članicama, počevši s transferima iz Moldove jer je ona pod iznimnim pritiskom. Platforma će

¹ Komunikacija o europskoj solidarnosti s izbjeglicama i osobama koje bježe od rata u Ukrajini, COM(2022) 107, 8.3.2022.

² Provedbena odluka Vijeća (EU) 2022/382 o utvrđivanju postojanja masovnog priljeva raseljenih osoba iz Ukrajine.

³ Provedbenom odlukom Vijeća (EU) 2022/382 predviđeno je da bi, uz ukrajinske državljane, privremenu zaštitu trebalo odobriti i državljanima trećih zemalja ili osobama bez državljanstva koji uživaju međunarodnu zaštitu u Ukrajini i članovima njihovih obitelji ako su boravili u Ukrajini prije 24. veljače 2022. ili na taj dan. Za državljane trećih zemalja koji su boravili u Ukrajini prije 24. veljače ili na taj dan s boravišnom dozvolom za trajni boravak i koji se ne mogu sigurno vratiti u svoju zemlju podrijetla, države članice primjenjuju privremenu zaštitu ili odgovarajuću zaštitu u skladu sa svojim nacionalnim pravom. Osim toga, države članice privremenu zaštitu mogu odobriti i drugim državljanima trećih zemalja koji su zakonito boravili u Ukrajini i ne mogu se vratiti.

⁴ Komunikacija o operativnim smjernicama za provedbu privremene zaštite, C(2022) 1806, 21.3.2022.

koordinirati ponude solidarnosti i potrebe za solidarnošću, uključujući kapacitet za prihvat⁵. Povezivati će sve alate i instrumente na razini EU-a radi odgovora na potrebe država članica i time će omogućiti najučinkovitiju upotrebu objekata i usluga u EU-u. Pritom će se posebna pozornost posvećivati najranjivijim osobama, osobito djeci. U prvom tjednu rada platforme šest država članica i Norveška obvezali su se primiti osobe koje su pobjegle iz Ukrajine i za koje nije bilo dovoljno kapaciteta za prihvat u Moldovi. Za brzu provedbu i ostvarenje rezultata platforme za solidarnost bit će neophodno aktivno sudjelovanje svih dionika, država članica i agencija. Djelotvorna koordinacija i preusmjeravanje ljudi u države članice s dostatnim kapacitetima bit će mogući samo uz transparentne i ažurirane podatke⁶ iz država članica.

S obzirom na razmjere potreba, svi sektori društva sudjeluju u pružanju prava povezanih s privremenom zaštitom, to jest smještaja, obrazovanja, zdravstvene skrbi i pristupa radnim mjestima. Važnu ulogu imaju lokalne i regionalne vlasti, poduzeća, socijalni partneri, zdravstvene i socijalne službe, službe za zapošljavanje, službe za zaštitu djece, ustanove za skrb za djecu i škole te civilno društvo, organizacije koje vode migranti i iseljeničke zajednice. Ta će se obveza poduprijeti znatnim novim naporima na razini EU-a, čime će se maksimalno povećati učinak dostupnih sredstava i iskoristiti rad raznih mreža stručnjaka.

Za potporu iznimnom broju osoba koje su od rata protiv Ukrajine pobjegle u druge dijelove Europe potrebne su čovječnost i fleksibilnost. To je golem izazov za djelotvornu organizaciju i koordinaciju unutar EU-a, ali i s ukrajinskim vlastima i međunarodnim partnerima. Pred Unijom je nezapamćen izazov, ali zahvaljujući zajedničkoj snazi te u skladu sa svojim vrijednostima i europskim načinom života pomoći će svima kojima je to potrebno.

Komisija će:

- ***mobilizirati ključne mreže za potporu državama članicama putem platforme za solidarnost da maksimalno iskoriste resurse i stručno znanje u cijelom EU-u,***
- ***pomoći državama članicama da brzo i fleksibilno koriste sredstva EU-a kako bi se namjensko financiranje moglo brzo usmjeriti za rad država članica, ključnih organizacija i civilnog društva na pružanju pravâ u okviru privremene zaštite,***
- ***uspostaviti namjenske strukture kako bi države članice prvog ulaska i odredišta te drugi pružatelji ključnih usluga mogli što brže primijeniti najbolje dostupne alate.***

1. PRUŽANJE UTOČIŠTA U UNIJI

Zbog ruske agresije Ukrajinci su prisiljeni napustiti svoju zemlju, ali mnogi se zasigurno nadaju da će se jednog dana vratiti kući. I dalje je vrlo neizvjesno kad će to biti moguće. Stoga se potpora mora pružiti ***odmah***, ali treba uzeti u obzir i ***mogućnost duljeg boravka***. Zbog toga je Direktivom o privremenoj zaštiti predviđeno početno trajanje zaštite od jedne godine, ali može se dvaput automatski produžiti za šest mjeseci. Potpora državama članicama obuhvaćat će pomoć u svladavanju aktualnih izazova, ali i traženje rješenja za predvidljive potrebe država članica u srednjoročnom razdoblju.

⁵ To se temelji na smjernicama koje su države članice pružile u okviru mehanizma za integrirani politički odgovor na krizu (IPCR).

⁶ Uključujući podatke o tokovima i broju ljudi koji se nalaze na državnim područjima država članica te podatke o dostupnim smještajnim kapacitetima

Akcijnski plan za integraciju i uključivanje za razdoblje 2021.–2027.⁷ snažan je okvir za usmjeravanje rada i održavanje postojećih veza između osoba raseljenih iz Ukrajine i zajednica domaćina. U njemu se naglašava važnost uključivanja raznih dionika u osmišljavanje mjera, među kojima su i novopridošle osobe i iseljeničke zajednice. To je ključno za uspješnu komunikaciju, jačanje uloge dionika i preuzimanje odgovornosti. Važna je i koordinacija kako bi se doprinosi javnih tijela, filantropskih organizacija i civilnog društva nadopunjavali na najbolji mogući način, a trebalo bi uključiti i ukrajinske vlasti ako je to moguće. Komisija je mobilizirala program Erasmus+, Europske snage solidarnosti i kulturne zajednice kako bi prilagodili svoje aktivnosti i pomogli pridošlim osobama.

Novopridošle osobe i njihove zajednice domaćini trebali bi **što prije dobiti ciljanu pomoć**. Primjer je golema potpora koja je već potrebna i koja se pruža, ponajprije u zemljama koje su Ukrajini najbliži susjedi – Poljskoj, Rumunjskoj, Mađarskoj i Slovačkoj. Brzo će se prijeći na sljedeći korak, a to je intenzivna pomoć raseljenim osobama da se nasele. Najbolji način za smanjenje ovisnosti pridošlih osoba o vanjskoj potpori i poboljšanje njihove interakcije sa zajednicama domaćinima jest da im se pomogne da steknu određenu financijsku samostalnost, ponajprije pronalaženjem zaposlenja u skladu s njihovim vještinama i kvalifikacijama, te da im se omogući pristup stanovanju, obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i drugim socijalnim uslugama. Ako to bude moguće, ukrajinske vlasti mogu i dalje dostavljati dokumente i informacije koji će državama članicama pomoći da djelotvornije usmjere potporu, a poduzet će se sve što je potrebno i da se pomogne osobama bez dokumenata.

Među najvažnijim stvarima koje mogu pomoći novopridošlim osobama bit će **informacije** o pravima koja mogu ostvariti. Informacije koje im se daju na graničnim prijelazima već su se pokazale vrlo vrijednima. Pokrenuta je i internetska stranica „Informacije za osobe koje bježe iz Ukrajine”⁸ kako bi se one mogle bolje upoznati sa svojim pravima u EU-u. Na njoj su navedene informacije o prelasku granice, pravima pri dolasku i daljnjem putovanju. Komisija će nastaviti surađivati s agencijama EU-a, državama članicama, agencijama UN-a i drugim partnerima kako bi ljudi dobili potrebne informacije te kako bi se suzbile proruske dezinformacije namijenjene širenju sumnji i nesigurnosti.

Nadalje, za odgovor EU-a bit će neophodni **točni podaci**, uključujući podatke o potrebama, ranjivostima i zdravstvenom statusu, obiteljskim vezama, dobnim skupinama i vještinama osoba koje dolaze te o njihovim odredištima u Europi. Bit će ključno da države članice razmjenjuju točne, usporedive i ažurirane podatke kako bi se omogućila djelotvorna solidarnost u svim područjima. Mreža EU-a za pripravnost i upravljanje krizama u području migracija već razmjenjuje vrijedne podatke i usredotočit će se na specifične informacije kao što su broj maloljetnika bez pratnje, broj osoba s invaliditetom ili kapaciteti za prihvrat prikladni za obitelji. Platforma za solidarnost i druge bitne mreže već su u funkciji kako bi se kapaciteti povezali s potrebama te kako bi radile na pitanjima kao što je utvrđivanje nedostataka vještina koje novopridošle osobe mogu popuniti. Istražit će se i drugi načini prikupljanja podataka o kretanjima stanovništva.

Dio pomoći osobama koje dolaze iz Ukrajine da se osamostale u EU-u bit će i potpora u svladavanju **kulturnih i jezičnih prepreka**. To se odnosi i na odrasle osobe i na djecu. EU može pomoći inicijativama kao što su potpora centrima za dobrodošlicu, internetske stranice s praktičnim informacijama za povezivanje s lokalnom zajednicom i javnim službama, dodavanje ukrajinskog jezika u alate za pomoć tražiteljima zaposlenja te promicanje

⁷ COM(2020) 758 final, (24.11.2020.).

⁸ [Informacije za osobe koje bježe od rata u Ukrajini | Europska komisija \(europa.eu\)](https://europa.eu/informacije-za-osobe-koje-bježe-od-rata-u-ukrajini).

postojećih internetskih stranica za e-učenje na ukrajinskom jeziku. Ukrajinski jezik nedavno je dodan u alat Europske komisije e-Translation i dostupan je nacionalnim javnim tijelima kao potpora u radu⁹. Zahvaljujući financijskim sredstvima za integraciju, učenje jezika odmah je dostupno svim dobnim skupinama. U međukulturnoj integraciji mogu pomoći i kulturni posrednici i usmeni prevoditelji, koji mogu biti i pripadnici dijaspore te čak i novopridošle osobe.

Da bi se osobe koje dolaze iz Ukrajine mogle uključiti u normalan život, treba im **pristup bankovnim računima** kako bi mogle primati socijalnu potporu ili plaću odnosno izvršavati plaćanja. Korisnici privremene zaštite imaju pravo na osnovni bankovni račun¹⁰. Komisija je u kontaktu s bankarskim sektorom kako bi osigurala provedbu te mjere i to će pitanje obuhvatiti informativnim kampanjama. U smjernicama za provedbu Direktive o privremenoj zaštiti državama članicama preporučuje se da omoguće otvaranje bankovnog računa čak i prije izdavanja boravišne dozvole.

Unija ne namjerava samo primiti osobe koje bježe od rata, već i zajamčiti njihovu **sigurnost**. Među osobama koje su uspjele prijeći u EU veliku većinu čine žene, djeca (oko polovine svih pridošlih osoba) i starije osobe. Iznimno je važno da u toj novoj situaciji nitko od njih ne bude izložen novim opasnostima. Nevladine organizacije i drugi koji rade u pograničnim regijama upozoravaju na opasnost da ljudi prihvate lažne ponude smještaja ili prijevoza te da padnu u ruke trgovaca ljudima. Ta opasnost osobito prijete djeci, maloljetnicima bez pratnje i siročadi pa je registracija pri prvom ulasku ključna kako bi se zajamčilo da se u svim fazama poštuju najbolji interesi djeteta. Trebalo bi biti moguće pratiti svako dijete od trenutka izlaska iz Ukrajine do trenutka dolaska u zemlju odredišta. Europol je izvijestio da trgovci ljudima vrebaju maloljetnike bez pratnje na granici te je upozorio države članice da prijave sve sumnjive slučajeve. Potrebno je potpuno poštovati nacionalne zakone i postupke provjere i praćenja za udomiteljske obitelji i druge domaćine, u skladu s najboljim interesima djeteta. Mreža nacionalnih izvjestitelja o trgovini ljudima snažno se angažirala na pružanju podrške svrhovitoj registraciji subjekata i osoba koji pružaju smještaj i prijevoz. Žene i djevojčice koje bježe od oružanih sukoba izložene su posebnim rizicima pa su za njihovu zaštitu potrebne ciljane mjere¹¹.

Jedno od osnovnih načela odgovora EU-a mora biti potpuno poštovanje temeljnih prava, bez obzira na državljanstvo ili etničku pripadnost pridošlih osoba. U svim mjerama EU-a posvetit će se posebna pozornost nediskriminaciji i ranjivostima određenih skupina izloženih većem riziku od diskriminacije, uključujući **Rome i druge manjine** te **LGBTIQ** zajednicu, od prvog dolaska sve do prihvata i integracije.

2. POSEBNA ZAŠTITA DJECE

Budući da djeca čine polovinu osoba koje su napustile Ukrajinu zbog ruske invazije, prioritet je EU-a osigurati dobru skrb o njima. To će zahtijevati osobito velik trud, počevši od trenutka identifikacije i registracije. Sve javne službe, a i civilno društvo, morat će biti opremljene za odgovor i zaštitu prava i najboljih interesa djece. Dostupna su financijska sredstva EU-a za

⁹ Strojno prevođenje za javne uprave — eTranslation (europa.eu).

¹⁰ Vidjeti Direktivu 2014/92/EU o računima za plaćanje.

¹¹ Vidjeti Komisijin Prijedlog direktive o suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, COM(2022) 105, 8.3.2022.

potporu socijalnoj uključenosti, udomiteljskoj skrbi i psihosocijalnom savjetovanju te za obrazovanje.

Svako dijete koje je pobjeglo iz Ukrajine trpi traumu rata i njegovih posljedica. Djeci se mora **zajamčiti brz pristup pravima** bez diskriminacije, uključujući potrebnu psihosocijalnu potporu, zdravstvenu skrb i obrazovanje (vidjeti u nastavku)¹². Djeca bi od osoblja osposobljenog za zaštitu djece trebala dobiti informacije o situaciji u kojoj se nalaze koje su prilagođene njihovoj dobi. Djeci koja su siročad, koja su bez pratnje ili koja su odvojena od obitelji trebaju posebna pozornost i potpora, a treba predvidjeti i specifične mjere za djecu s posebnim potrebama ili invaliditetom.

Nacionalni uredi za djecu i službe za zaštitu djece u državama članicama imaju ključnu ulogu u osiguravanju primjerene potpore i zaštite za svu djecu koja dolaze iz Ukrajine. Osim toga, i organizacije mladih i osobe koje rade s mladima mogu imati bitnu ulogu u pružanju konkretne pomoći i psihološke potpore djeci koja dolaze iz Ukrajine¹³. Kulturne i sportske aktivnosti također mogu pomoći u suočavanju s psihološkim traumama i poticanju integracije. Naročito su važne dobro koordinirane i jasne linije odgovornosti i kontaktne točke.

Strategija EU-a o pravima djeteta pruža sveobuhvatan okvir mjera namijenjenih tome da se ne zanemari nijedna dječja potreba. U okviru europskog jamstva za djecu¹⁴ imenovani su **nacionalni koordinatori** i ovog mjeseca predstavljeni su nacionalni akcijski planovi, u kojima je već i prije invazije Rusije na Ukrajinu osobita pozornost pridana djeci migrantskog podrijetla. Koordinatori će sad imati vodeću ulogu u poticanju i koordinaciji aktivnosti na nacionalnoj razini te s regionalnim i lokalnim vlastima, kao i u razmjeni dobrih primjera iz prakse na razini EU-a. Osim toga, 31. ožujka započet će s radom Mreža EU-a za prava djece, u kojoj će se okupiti nacionalni predstavnici, međunarodne organizacije, nevladine organizacije i pravobranitelji, ali i djeca.

Činjenica da treba obraditi velik broj novopridošlih osoba ne smije biti zapreka registraciji sve **djece bez pratnje**. Toj bi djeci trebalo pružiti potpunu i sigurnu podršku te bi uz njih što prije trebao biti prisutan predstavnik službi za zaštitu djece. Za razdvojenu djecu (to jest djecu koja dolaze s odraslim osobama koje nisu njihov uobičajeni skrbnik) nacionalna tijela trebala bi na temelju relevantnih dokumenata potvrditi identitet djeteta i pristanak roditelja. U okviru programa traženja obitelji trebalo bi pokušati ujediniti maloljetnike bez pratnje s članovima njihove obitelji u drugim dijelovima EU-a. Taj postupak može potrajati i iziskuje poseban oprez pri pronalaženju dugoročnih rješenja za tu djecu. Komisija će surađivati s međunarodnim organizacijama i državama članicama kako bi se ujedinite obitelji koje su razdvojene zbog rata.

S obzirom na njihovu ranjivost i posebne potrebe, **djecu iz ustanova** u Ukrajini kao što su sirotišta i druga skloništa, a posebno djecu s invaliditetom, potrebno je odmah uputiti tijelima za zaštitu djece. Često će u najboljim interesima djeteta biti privremeno udomljivanje ili druga vrsta skrbi u zajednici, uz provedbu potrebnih zaštitnih mjera.

¹² Komunikacija o operativnim smjernicama za provedbu privremene zaštite, C(2022) 1806, 21.3.2022.

¹³ Usto, dionike i nacionalne koordinateure Europske godine mladih potiče se da preoblikuju aktivnosti na nacionalnoj razini kako bi se mladi uključili u pružanje potpore i iskazivanje solidarnosti.

¹⁴ COM(2021) 142, 24.3.2021. Vidjeti i Komunikaciju Komisije o zaštiti djece, COM(2017) 211, 12.4.2017. U skladu s europskim jamstvom za djecu, države članice djeci kojoj je potrebna pomoć osiguravaju pristup besplatnom ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju, daljnjem obrazovanju, besplatnoj zdravstvenoj skrbi, zdravoj prehrani i primjerenim stambenim uvjetima. Djeca migrantskog podrijetla jedna su od najvažnijih ciljanih skupina.

Države članice potiču se da budu posebno oprezne kad je riječ o **djeci izloženoj riziku** od trgovanja ljudima ili otmica. Trebalo bi u velikoj mjeri informirati javnost o telefonskom broju službe na razini Unije za pomoć u slučajevima nestanka djece – 116000. Obnovljeni Schengenski informacijski sustav, koji će započeti s radom u narednim mjesecima, omogućit će unos upozorenja za djecu koja su nestala, ali i „preventivnih” upozorenja. Tu bi mogućnost trebalo maksimalno koristiti.

Uz opće smjernice za transfere korisnika privremene zaštite, Komisija priprema i posebne standardne operativne postupke za **transfere maloljetnika bez pratnje**. Na njima radi zajedno s državama članicama te agencijama EU-a i UN-a kako bi se zajamčilo da najbolji interesi djece budu na prvom mjestu. Podijelit će ih sa svim relevantnim tijelima kako bi se uspostavio okvir koji će omogućiti da se svi slučajevi djece bez pratnje i razdvojene djece, bez obzira na to koliko su hitni, riješe uz potrebne zaštitne mjere. U okviru platforme za solidarnost prioritet će imati sigurni transferi maloljetnika bez pratnje (vidjeti u nastavku).

3. PRISTUP OBRAZOVANJU

Iznimno velik udio djece među osobama koje bježe iz Ukrajine **golem je logistički izazov i velika društvena odgovornost** za obrazovne sustave. Brz povratak djece u programe ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ili programe školovanja bit će važan čimbenik da djeca ponovno steknu osjećaj stabilnosti, što će doprinijeti smanjenju psihološkog stresa. Može se očekivati da će velika većina djece biti iz razdvojenih obitelji, a mnoga će biti i bez pratnje. Škole, ustanove za strukovno obrazovanje i osposobljavanje te ustanove za rani i predškolski odgoj i obrazovanje mogu pomoći raseljenoj djeci i mladima da iskoriste socijalne i zdravstvene usluge, uključujući psihosocijalnu potporu, te da se stvori osjećaj zajedništva. Djece s pravom na školovanje ima čak nekoliko milijuna, a to zahtijeva znatno povećanje infrastrukture i broja osoblja. Za to će biti potreban pristup Tima Europa, u kojem će se sredstvima EU-a podupirati nacionalna i lokalna razina država članica te će se iskoristiti postojeća potpora.

U pojedinim regijama vjerojatno će biti znatno više djece. U početku će se uglavnom nalaziti u državama članicama koje graniče s Ukrajinom i njima treba odmah pomoći, ali uskoro bi i druga odredišta u Europi mogla primiti veće skupine djece i bit će im potrebna ciljana potpora. **Najpreče je** toj djeci pružiti mjesto gdje će se osjećati sigurno i imati pristup obrazovanju, a zatim se mogu poduzeti mjere za uklanjanje jezičnih prepreka i ublažavanje psiholoških trauma. Ovisno o lokalnim okolnostima bit će potrebne različite kombinacije izravne integracije u lokalni obrazovni sustav i privremenih prihvatnih razreda radi pripreme za integraciju u redovni obrazovni sustav. Važno je odmah po dolasku stupiti u kontakt s obiteljima te roditeljima i skrbnicima dati sve potrebne informacije¹⁵. Mnoga djeca već neko vrijeme ne sudjeluju u formalnom obrazovanju pa će im biti potrebna posebna pomoć da nadoknade taj zaostatak, a dio djece imat će i posebne potrebe. Centri za neformalno obrazovanje mogu imati važnu ulogu za djecu u toj situaciji. Uz psihosocijalnu skrb i tečajeve jezika važan je i pristup izvannastavnim aktivnostima, kao što su sportske i kulturne aktivnosti. U integraciji i premošćivanju jezičnih prepreka bila bi korisna i dodatna potpora, uključujući zapošljavanje učitelja i nastavnika koji govore ukrajinski.

¹⁵ Platforma za e-učenje EU Academy pružat će obrazovnu potporu, među ostalim za integraciju djece izbjeglica, odraslih članova njihovih obitelji i skrbnika. Osim toga, na njoj se mogu kreirati medijski kanali posvećeni obrazovanju (za *podcaste* te izravna i snimljena videopredavanja).

Države članice analiziraju kolika je fleksibilnost potrebna i kako brzo prilagoditi **pravna i administrativna pravila** da se omogući pristup školskim sustavima i angažiraju dodatni učitelji i nastavnici, među ostalim priznavanjem obrazovnih kvalifikacija stečenih u Ukrajini. U okviru toga analizirat će se moguće financijske prepreke obrazovanju. Osim toga, već sad je potrebno početi pripreme za neometan početak sljedeće školske godine, osobito kad je riječ o kapacitetima, pripremi učitelja i nastavnika te pronalaženju rješenja za potrebe posebnih skupina i zadovoljavanju potreba za učenjem jezika ili prevođenjem. Ti će elementi biti presudni za uključivo školsko okruženje. **Fondovi kohezijske politike** EU-a mogu pomoći u financiranju raznih aktivnosti za podupiranje integracije u obrazovanje, među kojima su i tečajevi jezika. U okviru programa Erasmus+ može se poduprijeti privremeni rad osoblja na mjestima s većom koncentracijom raseljenih osoba, a Komisija će podupirati i nastojanja da se preko nacionalnih agencija za program Erasmus+ pronade primjereno osoblje i stručno znanje¹⁶. Ako neke ustanove već sudjeluju u projektima suradnje u okviru programa Erasmus+, ti se projekti mogu prilagoditi novim potrebama uz blisku suradnju s fondovima kohezijske politike. Komisija će okupiti države članice kako bi potaknula razmjenu iskustava i utvrđivanje elemenata koji su potrebni za nastavak obrazovanja raseljene djece. Podupirat će države članice prikupljanjem stručnog znanja iz cijele Europe o uspješnoj integraciji raseljene djece u nacionalne obrazovne sustave, među ostalim primjenom prihvatnih razreda i digitalnog obrazovanja, te u sustave visokog obrazovanja. Komisija će organizirati uzajamno učenje i objediniti smjernice za politiku integracije djece i tinejdžera u školovanje odnosno daljnje osposobljavanje ili studiranje.

Iako će prioritet biti pomaganje djeci da nauče jezik zemlje domaćina kako bi se priključila redovnom školovanju, djeca će morati nastaviti razvijati vještine i na materinjem jeziku te će im, barem u prijelaznom razdoblju, biti potreban **školski materijal** na ukrajinskom jeziku. Ured za publikacije EU-a spreman je, u suradnji s ukrajinskim vlastima, tiskati školske knjige na ukrajinskom jeziku za učenike koji se trenutačno nalaze u EU-u. Komisija može pribaviti prava za nastavni materijal i tečajeve jezika te ih objaviti i u elektroničkom obliku na portalu **School Education Gateway**, javnoj platformi na kojoj se učiteljima i nastavnicima te drugim dionicima u području obrazovanja pružaju besplatne informacije i materijali za stručno usavršavanje. On će služiti kao jedinstvena točka za pristup nastavnom materijalu iz Ukrajine te materijalu iz država članica na ukrajinskom jeziku. Pokrenut će se i inicijativa za izradu ciljanih digitalnih obrazovnih sadržaja na prilagodljivim lokalnim platformama u suradnji s **pružateljima obrazovnih tehnologija iz EU-a**, a na temelju doprinosa ukrajinske vlade, država članica i drugih priznatih izvora. Djeci će za to biti potreban pristup opremi za digitalno obrazovanje i u tu bi se svrhu mogle organizirati akcije doniranja nekorištenih, obnovljenih i novih uređaja u kojima bi sudjelovali građani, poduzeća i javne institucije. Pomoći mogu i tzv. telecentri, odnosno lokalni centri u kojima ljudi mogu razvijati digitalne vještine, pružanjem pristupa obrazovanju i učenju putem interneta.

Bit će neophodno uključiti i ukrajinske učitelje i nastavnike koji su među novopridošlim osobama. **Zajednica eTwinning** može pomoći u okviru skupina kreiranih u sigurnom prostoru te platforme za potporu učiteljima i nastavnicima pred kojima je izazov integracije novopridošlih osoba i obrađivanja konteksta rata u nastavi. Sudjelovati mogu ukrajinski učitelji i nastavnici koji su već uključeni u zajednicu eTwinning, ali i svi učitelji i nastavnici koji su napustili Ukrajinu a povezani su s određenom školom.

¹⁶ Može se iskoristiti i platforma za obrazovanje odraslih [EPALE](#) (Elektronička platforma za obrazovanje odraslih u Europi).

Uz potporu koja se pruža osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju, **visoka učilišta** već razmatraju mogućnosti za primanje i integraciju u svoje kampuse studenata i akademskog osoblja koji bježe iz Ukrajine. Potrebna je fleksibilnost kako bi se olakšao pristup kolegijima i ponudile mogućnosti studentima koji imaju privremenu zaštitu i trebaju nastaviti obrazovanje. Za to će biti potrebno brzo razmotriti kako priznati i uzeti u obzir bodove i kvalifikacije ostvarene u visokom obrazovanju Ukrajini¹⁷. Za potporu obrazovanju studenata i integraciji osoblja visokih učilišta koji bježe od rata iskoristit će se fleksibilnost programa financiranja **Erasmus+** i sinergije s fondovima kohezijske politike. Osim toga, u okviru programa Erasmus+ promicat će se uzajamno učenje među državama članicama za visoka učilišta i osoblje.

4. PRISTUP ZDRAVSTVENOJ SKRBI

Mnoge osobe koje bježe od rata protiv Ukrajine dolaze u Uniju u osjetljivom zdravstvenom stanju. Mnogi su doživjeli velike teškoće na putu ili su možda čak ranjeni. Među njima može biti trudnica, a neki otprije imaju bolesti koje zahtijevaju kontinuirano liječenje. Mnogi možda osjećaju da im je ugroženo mentalno zdravlje. Djeca imaju specifične potrebe pa bi među prioritetima trebale biti psihosocijalna skrb, prehrana i skrb za djecu s posebnim potrebama ili invaliditetom.

U Direktivi o privremenoj zaštiti važno mjesto imaju prava osoba obuhvaćenih njezinim područjem primjene na socijalnu i medicinsku skrb, uključujući skrb za mentalno zdravlje. Komisija preporučuje da države članice omoguće širok pristup naknadama za bolovanje i da te osobe priključe javnozdravstvenom sustavu države članice domaćina. To će zahtijevati i da se osobama koje dolaze daju jasne informacije o postupku i uvjetima za pristup zdravstvenoj skrbi. Neke postojeće inicijative EU-a za integraciju već sadržavaju snažnu zdravstvenu komponentu¹⁸. Komisija će istodobno istražiti kako priznati kvalifikacije ukrajinskih zdravstvenih radnika, među ostalim i stručnjaka za mentalno zdravlje, kako bi ih se moglo uključiti u zadovoljavanje tih novonastalih potreba.

Najprije je bitno pomoći svima kojima je hitno potrebno specijalizirano bolničko liječenje i skrb, bilo da je riječ o hitnom slučaju ili liječenju kroničnih bolesti. Komisija je uspostavila **mehanizam¹⁹ solidarnosti za medicinske transfere unutar EU-a** iz država članica koje graniče s Ukrajinom, čiji su zdravstveni sustavi pod velikim pritiskom. Države članice već su stavile na raspolaganje 10 000 kreveta, što uključuje krevete za pacijente oboljele od raka i one s opeklinama, kao i pedijatrijske odjele te krevete za novorođenčad i njihove majke. Usto, državama članicama koje su pod pritiskom dostavljena su cjepiva, lijekovi i medicinska oprema, uključujući vozila hitne pomoći.

Komisija poziva države članice da u potpunosti iskoriste nove standardne operativne postupke za medicinske transfere upotrebom **sustava ranog upozoravanja** u okviru tog mehanizma. Ti im postupci omogućuju da zatraže potporu za uspješan i siguran prijenos medicinske dokumentacije pacijenata te da ukratko navedu ono za što se najprije treba pobrinuti, primjerice stanje osobe, potrebu za liječenjem i obiteljsku situaciju. Opskrba medicinskim potrepštinama jedan je od ključnih elemenata rada **Mehanizma Unije za civilnu zaštitu** za potporu državama članicama. Država članica primateljica pokriva troškove

¹⁷ To će podupirati mreža Nacionalnih informacijskih centara za akademsko priznavanje.

¹⁸ Naprimjer partnerstvo za uključivanje u okviru Plana za gradove.

¹⁹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news/ukraine-commission-sets-european-solidarity-mechanism-intra-eu-medical-transfers-refugees-and-2022-03-08_hr

liječenja i skrbi za pacijente, a u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu mogu se primiti potpora i sufinanciranje za medicinske evakuacije i dostavu medicinskih potrepština. Taj mehanizam državama članicama olakšava doniranje lijekova, rutinskih cjeviva i opreme kako bi se lakše zadovoljile hitne medicinske potrebe. Kako bi se medicinski transferi pacijenata ubrzali, Komisija će, u bliskoj suradnji s državama članicama i regionalnim uredom Svjetske zdravstvene organizacije za Europu, poduprijeti uspostavu **trijažnih centara** na granicama najpogođenijih država članica koji će postavljati prve dijagnoze te utvrđivati hitnost i bolnice u koje pacijente treba uputiti. Mehanizam Unije za civilnu zaštitu državama članicama može pomoći i u slanju medicinskog osoblja na teren.

Europski centar za sprečavanje i kontrolu bolesti (ECDC) trajno prati zdravstvenu situaciju, uključujući rizik od zaraznih bolesti uzrokovan humanitarnom situacijom. Zemljama s velikim priljevom raseljenih osoba pruža praktične javnozdravstvene smjernice i potporu na terenu. Da bi to funkcioniralo, države članice moraju imati pouzdane sustave nadzora²⁰ te tražiti potrebnu potporu na terenu radi pomoći u sprečavanju izbijanja bolesti i povećanju cijepljenja. ECDC je izdao i **smjernice o sprečavanju i suzbijanju zaraznih bolesti**²¹ kako bi pružatelje zdravstvene skrbi u zajednici upozorio na potrebu da se omogući pristup uslugama i kontinuitet programa cijepljenja te potpora u području mentalnog i psihosocijalnog zdravlja.

Stopa procijepljenosti u Ukrajini niska je u usporedbi s EU-om, osobito protiv tuberkuloze, dječje paralize, ospica i bolesti COVID-19. Standardno cijepljenje djece trebalo bi smatrati prioritetom, a ciljane kampanje cijepljenja olakšale bi nacionalnim zdravstvenim radnicima da to provedu. U ovom je trenutku mnogo ljudi smješteno u prihvatnim centrima ili u drugim zajedničkim smještajima pa mogu biti posebno izloženi riziku od zaraze. Komisijino tijelo za pripravnost i odgovor na zdravstvene krize pomaže u nabavi cjeviva i opskrbi cjevivima, vodeći pritom računa o tome da je djecu za potpunu zaštitu potrebno cijepiti s nekoliko doza unutar nekoliko mjeseci. Za provedbu cijepljenja najvažnije je da ono bude lako dostupno svima koji dolaze iz Ukrajine, a to zahtijeva dobru komunikaciju i planiranje u svim područjima u kojima te osobe dulje borave. Zbog aktualne situacije povećat će se ukupne potrebe EU-a za lijekovima pa će EU i države članice zajednički pratiti i rješavati probleme u opskrbi. To se može proširiti na nabavu dodatnih cjeviva i lijekova ako države članice izraze takvu potrebu.

Osobama koje još nisu završile primarno cijepljenje ili se nisu docijepile protiv bolesti **COVID-19** bitno je omogućiti jednostavan, brz i besplatan pristup cijepljenju. Osobito je važno pobrinuti se za sigurnost najugroženijih osoba. Zalihe cjeviva protiv bolesti COVID-19 u EU-u dovoljne su da se zadovolje potrebe osoba koje dolaze iz Ukrajine. Komisija preporučuje da države članice osiguraju besplatno testiranje na COVID-19 tijekom dolaznog postupka.

Komisija će, u suradnji s nevladinim organizacijama i civilnim društvom, pojačati ciljane mjere za zaštitu **mentalnog zdravlja** i **posttraumatski oporavak** osoba koje bježe od rata. To će obuhvaćati potporu povećanju kapaciteta na terenu za hitnu zaštitu mentalnog zdravlja te uspostavu mreže stručnjaka za mentalno zdravlje u EU-u koji govore ukrajinski²². U jednoj od inicijativa u okviru programa „EU za zdravlje” prikupit će se i primijeniti postupci u

²⁰ To može obuhvaćati i nadzor nad otpadnim vodama u okolišu radi utvrđivanja prisutnosti virusa.

²¹ [Operativna javnozdravstvena pitanja u pogledu sprečavanja i suzbijanja zaraznih bolesti u kontekstu ruske agresije na Ukrajinu \(europa.eu\)](#)

²² Komisija će surađivati i na pilot-projektu Minimalnog paketa usluga za mentalno zdravlje i psihosocijalnu potporu koji su razvili Svjetska zdravstvena organizacija, UNICEF i druge agencije UN-a.

području mentalnog zdravlja i dobrobiti koji su se u praksi pokazali najboljima, pri čemu će se osobita pozornost posvetiti traumama koje su te osobe doživjele.

Na Platformi za zdravstvenu politiku EU-a²³ uspostavljena je posebna mreža za razmjenu informacija i koordinaciju novih inicijativa o pitanjima javnog zdravlja.

5. PRISTUP RADNIM MJESTIMA

Pravo na **pristup tržištu rada** ključan je aspekt prava koja se nude onima koji uživaju privremenu zaštitu EU-a. Kako bi se spriječile moguće napetosti, potrebno je na odgovarajući način objasniti i priopćiti stvarne uzajamne koristi od sudjelovanja osoba koje bježe od rata u Ukrajini na tržištu rada. Rano zapošljavanje može imati velik utjecaj na živote novopridošlih osoba i omogućiti im da se ekonomski osamostale i integriraju u lokalnu zajednicu, a zajednicama domaćinima može smanjiti ekonomsko opterećenje. Važnost omogućivanja pristupa tržištu rada istaknuta je u zajedničkoj izjavi ministara socijalne politike Češke, Estonije, Latvije, Litve, Poljske, Rumunjske i Slovačke, od kojih su neke među zemljama s najviše novopridošlih osoba. U toj su izjavi²⁴ naglasili i potrebu za potporom EU-a.

Direktivom o privremenoj zaštiti propisano je da bi se osobe s privremenom zaštitom trebale moći baviti **nesamostalnim ili samostalnim djelatnostima** te sudjelovati u **strukovnom osposobljavanju**. Komisija poziva države članice da poduzmu nacionalne mjere za hitnu provedbu tih odredaba, u bliskoj suradnji sa socijalnim partnerima. Bitno je sve sudionike informirati o tome kako bi osobe koje dolaze mogle što prije početi raditi.

Također, trebalo bi im se zajamčiti da **neće biti diskriminirane** kad je riječ o plaći i drugim radnim uvjetima. Komisija preporučuje državama članicama da prava dodijeljena Direktivom o privremenoj zaštiti za pristup tržištu rada EU-a tumače na najširi mogući način te da iznimke od pravila o slobodnom kretanju na unutarnjem tržištu primjenjuju samo u propisno opravdanim okolnostima. Pristup tržištu rada EU-a pravo je korisnika privremene zaštite EU-a. Komisija također potiče odobravanje takvog pristupa korisnicima zaštite na temelju nacionalnog prava. To bi ubrzalo financijsko osamostaljivanje i pojednostavnilo proces integracije svih osoba koje su pod nekim oblikom zaštite u EU-u.

Pomoć novopridošlim osobama da steknu vještine potrebne za ulazak na tržište rada EU-a jedna je od glavnih namjena financiranja sredstvima iz kohezijske politike EU-a i novog programa djelovanja kohezijske politike za izbjeglice u Europi (CARE) te Fonda za azil, migracije i integraciju. Ona, među ostalim, može obuhvaćati **pomoć u pripremi za zapošljavanje** ili poduzetništvo jezičnim tečajevima, savjetovanjima, osnovnim osposobljavanjem ili poslovnom potporom, pri čemu države članice oblike potpore mogu prilagođavati svojim potrebama. Jezične i osnovne digitalne vještine mogu se razvijati i iskorištavanjem mreža u okviru pakta za vještine za povezivanje regionalnih i gradskih tijela, obrazovnih organizacija i nevladinih organizacija uključenih u pružanje potpore ljudima koji su pobjegli iz Ukrajine. Komisija je u **alat EU-a za profiliranje vještina** državljana trećih zemalja dodala ukrajinski jezik kako bi pomogla ljudima iz Ukrajine koji traže zaposlenje ili žele nastaviti školovanje.

²³ Uspostavljena je posebna mreža „Potpora Ukrajini, susjednim državama članicama EU-a i Moldovi”.

²⁴ <https://www.lm.gov.lv/en/article/joint-statement-ministers-social-affairs-czech-republic-baltic-states-poland-romania-and-slovakia>

Među osobama koje bježe od rata protiv Ukrajine mnogo je žena koje su u EU-u zapravo samohrane majke i da bi one mogle sudjelovati na tržištu rada, mora im se omogućiti **pristup skrbi za djecu** i predškolskom obrazovanju. Za financiranje usluga i infrastrukture u tom području mogu se iskoristiti sredstva iz programa CARE.

Poslodavci i ustanove za osposobljavanje moraju znati koje vještine posjeduju osobe koje dolaze iz Ukrajine. Komisija priprema nove smjernice za lakše **priznavanje stručnih kvalifikacija** stečenih u Ukrajini i nastaviti će raditi s Europskom zakladom za osposobljavanje na određivanju ekvivalentnosti Europskog kvalifikacijskog okvira i ukrajinskog nacionalnog kvalifikacijskog okvira. Usto, Komisija razmatra mogućnost korištenja europskih digitalnih vjerodajnica za učenje za ponovno izdavanje diploma u digitalnom obliku osobama koje zbog bijega od rata nemaju potrebne dokumente. Europska zaklada za osposobljavanje izrađuje internetske stranice s resursima kako bi pomogla Ukrajincima kojima treba pomoć u priznavanju kvalifikacija te svima kojima treba pomoć u njihovu tumačenju.

Direktivom o privremenoj zaštiti među ostalim je predviđeno pravo na obrazovne mogućnosti za odrasle i strukovno osposobljavanje. Pružanje pomoći osobama koje dolaze iz Ukrajine da se prekvalificiraju može pridonijeti i zadovoljavanju potreba na tržištu rada EU-a i otklanjanju **nedostatka određenih vještina**. Europsko nadzorno tijelo za rad²⁵ utvrdilo je 28 zanimanja za koja nema dovoljno radnika, a ona čine 14 % radnih mjesta u EU-u. Cedefop, agencija EU-a za strukovno obrazovanje i osposobljavanje, analizira milijune slobodnih radnih mjesta u Europi kako bi utvrdio koje su vještine potrebne i u kojim područjima. Javne službe za zapošljavanje jedan su od elemenata aktivnih politika tržišta rada koji su ključni kako bi se iskoristile vještine novopridošlih osoba i povezalo poslodavce s tražiteljima zaposlenja. Komisija je od svih javnih službi za zapošljavanje zatražila da prikupe informacije o postojećim mjerama i zatim će dati posebne smjernice o integraciji radnika iz Ukrajine na tržište rada, među ostalim u ruralnim područjima. Ukrajinskim *start-up* poduzećima moglo bi se pomoći u okviru posebnog programa potpore, koji se u prvoj fazi oslanja na alate u okviru programa Erasmus za mlade poduzetnike. Novim poduzetnicima koji pokreću posao potporu može pružati Europska poduzetnička mreža.

Usporedo s izradom pregleda postojećih vještina novopridošlih osoba iz Ukrajine i pružanjem pomoći tim osobama da stupe u kontakt sa službama za zapošljavanje i poslodavcima te da nađu slobodna radna mjesta, Komisija će pokrenuti pilot-inicijativu za uspostavu **baze talenata EU-a**. To je internetski alat koji će kandidatima omogućiti da predstave svoje vještine i raspoloživost za rad. U izradi će se iskoristiti uspješne inicijative koje se provode u državama članicama, naprimjer u Portugalu i Rumunjskoj. Bit će razvijen u suradnji s državama članicama, socijalnim partnerima i svim relevantnim dionicima, a u rad će biti pušten do ljeta. Ta platforma mogla bi biti osobito korisna prioritetnim sektorima, primjerice za pronalaženje učitelja za raseljenu djecu ili za jezične tečajevе te usmenih prevoditelja i djelatnika u području skrbi koji bi mogli pomoći u ključnim uslugama za novopridošle osobe.

Komisija će surađivati sa **socijalnim partnerima** kako bi informirala korisnike zaštite i **privatni sektor** o pravima pod privremenom zaštitom i programima uspostavljenima za sparivanje radnih mjesta s profilima vještina. Među ostalim važnim akterima su Europska mreža za integraciju i Europsko partnerstvo za integraciju. Komisija će ojačati to partnerstvo i njime obuhvatiti integraciju osoba koje bježe iz Ukrajine na tržište rada. Sve te mreže mogle

²⁵ Izvješće o nedostatku i višku radne snage, Europsko nadzorno tijelo za rad, studeni 2021.

bi pomoći u izradi programa mentorstva zajedno s civilnim društvom na temelju postojeće suradnje s ukrajinskom dijasporom.

6. PRISTUP SMJEŠTAJU I STANOVANJU

Ljudima koji bježe iz Ukrajine hitno je potrebno utočište. Mnogo je novopridošlih osoba otišlo izravno u domove obitelji i prijatelja, ali sve je više onih koji bježe u nepoznato. Direktivom o privremenoj zaštiti predviđeno je pravo na primjeren smještaj, u skladu sa specifičnim potrebama osoba koje dolaze, ili na sredstva kojima mogu osigurati smještaj. Na tome se radi i u okviru platforme za solidarnost jer će o mogućnostima za smještaj i stanovanje uvelike ovisiti na koji način države članice mogu pomoći u prihvatu ljudi.

Kako bi se zadovoljile hitne potrebe osoba koje dolaze, tisuće privatnih osoba već pružaju smještaj i pomoć i tako doprinose službenom kapacitetu za prihvata država članica. Ta širokogrudnost izraz je solidarnosti i sloge koju je Europa pokazala u ovoj situaciji katastrofalnih razmjera. Novom **inicijativom za „sigurne domove”** pružit će se potpora Europljanima koji svoje domove stavljaju na raspolaganje, i to preuzimanjem inicijativa koje su već pokrenule pojedine države članice te regionalni i lokalni akteri, maksimalnim iskorištavanjem postojećih sredstava EU-a u tu svrhu te mobiliziranjem ciljanih sredstava i internetskih resursa prema potrebi. Podupirat će se i nova, inovativna partnerstva na lokalnoj i nacionalnoj razini i na razini EU-a te će se iskoristiti iskustva iz programâ sponzorstva u zajednici.

Mobilizirat će se Fond za azil, migracije i integraciju te fondovi kohezijske politike kako bi se ojačali javni sustavi prihvata. Države članice koje moraju povećati kapacitet za prihvat kako bi osigurale smještaj, potrepštine i pružanje usluga mogu postupati prema pravilima za hitnu javnu nabavu, kao za vrijeme migracijske krize 2015.–2016.

Države članice potiču se da se koordiniraju putem platforme za solidarnost u olakšavanju daljnjeg kretanja osoba koje bježe od rata protiv Ukrajine uspostavljanjem prometnih veza između glavnih mjesta dolaska, tranzitnih točaka i odredišta. Pritom bi trebalo voditi računa o kapacitetima za prihvat u državama članicama. Ta koordinacija trebala bi omogućiti da ljudi dostojanstvenije putuju do odabranog odredišta, da se ujednačenije raspodijele naponi koji se ulažu po cijeloj Europi i da se lakše predvidi broj ljudi koji dolaze u države članice odredišta i tranzita.

Ubrzo bi, međutim, mogla biti potrebna *trajnije stambena rješenja* i to treba uzeti u obzir u širim stambenim politikama država članica vodeći računa o potrebama novopridošlih osoba, ali i zajednica domaćina u kojima već postoji velika potražnja za stambenim prostorima. Europski fond za regionalni razvoj pomaže u osiguravanju socijalnog stanovanja za obitelji i pojedince u zajednici i njegovim se sredstvima mogu pokriti i kupnja i obnova smještaja. Usto, mogla bi se predvidjeti osnovna najamnina za smještaj. Sredstvima Europskog socijalnog fonda može se poduprijeti pružanje usluga i smještaja u zajednici, prije svega za osobe s posebnim potrebama, osobe s invaliditetom, djecu i starije osobe.

7. SOLIDARNOST NA DJELU

Nezapaćeno brz priljev u EU toliko velikog broja ljudi koji bježe od rata izazov je s kojim se suoćava Unija u cjelini na temeljima izvanrednih napora koje su u prvom redu uložile Poljska, Rumunjska, Mađarska i Slovačka. Javna tijela, civilno društvo i pojedinci pokazuju golemu predanost pružanju pomoći potrebitima.

EU će se pobrinuti da države članice dobiju potrebnu potporu. Komisija, putem Koordinacijskog centra za odgovor na hitne situacije, neprekidno radi na mobilizaciji pomoći, a agencije EU-a pojačavaju svoj angažman prema zahtjevima država članica. Frontex je dosad na teren uputio više od 250 službenika i taj će se broj povećavati. Agencija EU-a za azil odgovara na zahtjeve država članica za potporu, a sve se više uključuje i Europol.

Platforma za solidarnost, koja povezuje države članice, Komisiju i agencije EU-a, prikuplja i razmatra potrebe koje su utvrdile države članice te koordinira daljnje operativne korake. Zahvaljujući redovitoj razmjeni informacija u okviru platforme bit će dostupan cjelovit pregled kapaciteta za prihvata u državama članicama. Platforma će sparivati ponude pomoći sa zahtjevima za potporu te pomagati u organizaciji transfera iz država članica koje su pod najvećim pritiskom u one koje imaju dostatan kapacitet za prihvata. Kako bi se utvrdile potrebe, sredstva i mjere, surađivat će s mehanizmima Vijeća u okviru integriranog političkog odgovora na krizu i Mrežom EU-a za pripravnost i upravljanje krizama u području migracija. Osobitu pozornost posvećuje potrebama najranjivijih, ponajprije djece.

Privatni sektor također daje svoj doprinos. Komisija razmatra kako bi se donacije u naravi primljene od privatnih poduzeća mogle uključiti u zajednički angažman. Mnogi **prijevoznici** spontano su ponudili pomoć za prijevoz osoba koje bježe, npr. organiziranjem humanitarnih vlakova i davanjem besplatnih karata, te za prijevoz humanitarne pomoći u Ukrajinu. Komisija će se koordinirati sa subjektima iz privatnog sektora kako bi olakšala i proširila njihovu pomoć²⁶. U svojim operativnim smjernicama Komisija preporučuje da države članice ne nameću novčane kazne prijevoznicima koji prevoze osobe koje uživaju privremenu zaštitu, a nemaju valjane putne isprave.

Usto, EU se ne nosi sam s dolaskom milijunâ ljudi koji bježe od rata protiv Ukrajine. Partneri iz cijelog svijeta osudili su rusku agresiju i mogu se uključiti u pomaganje osobama koje su izgubile domove i sredstva za život. Platforma za solidarnost može pomoći putem **namjenske platforme za suradnju s trećim zemljama**, prije svega s onima u kojima već postoje velike ukrajinske zajednice (kao što su Kanada ili Ujedinjena Kraljevina), s ciljem uspostave putova za osobe raseljene zbog sukoba.

Nastavlja se i potpora **repatrijaciji državljana trećih zemalja** koji su se zatekli u ratu u Ukrajini, među ostalim kontaktiranjem s njihovim zemljama podrijetla. Mnoge treće zemlje organizirale su repatrijaciju svojih građana izravno ili uz pomoć EU-a. Frontex je pružio potporu prvim humanitarnim dobrovoljnim letovima za vraćanje iz Poljske u Tadžikistan i Kirgistan, a u pripremi je još humanitarnih dobrovoljnih letova za vraćanje. Komisija surađuje s Međunarodnom organizacijom za migracije na instrumentu za potporu zemljama Istočnog partnerstva, kao što je Moldova, u repatrijaciji državljana trećih zemalja koji bježe od rata.

8. BRZA I FLEKSIBILNA RJEŠENJA ZA FINANCIRANJE SOLIDARNOSTI

Komisija je poduzela hitne mjere kako bi pospješila mobilizaciju financijske potpore državama članicama koje prihvaćaju osobe koje bježe od rata protiv Ukrajine. Ona se pruža povrh već dostupne raznovrsne pomoći u okviru Mehanizma Unije za civilnu zaštitu, kohezijske politike i fondova za unutarnje poslove. Obuhvaća ulaganja u infrastrukturu,

²⁶ Naprimjer, u prometnom sektoru zračni, željeznički, autobusni i brodarski prijevoznici ljudima koji bježe iz Ukrajine nude besplatne ili jeftinije vozne karte.

opremu, usluge u obrazovanju, zapošljavanje, stanovanje, zdravstvo, socijalnu skrb i skrb za djecu. Drugi je izvor hitne pomoći Fond europske pomoći za najpotrebitije.

Prijedlogom o **djelovanju kohezijske politike za izbjeglice u Europi (CARE)**²⁷, koji će Europski parlament i Vijeće donijeti u nadolazećim danima, olakšava se fleksibilna upotreba neiskorištenih sredstava iz programa za razdoblje 2014.–2020. Konkretno, njime će se omogućiti fleksibilnija i zamjenjiva upotreba sredstava iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda. Svi rashodi koji se odnose na osobe koje bježe od rata bit će retroaktivno prihvatljivi, počevši od ruske invazije na Ukrajinu 24. veljače 2022. Time će se omogućiti hitna mobilizacija sredstava bez čekanja na izmjene programâ. Iznimna stopa sufinanciranja od 100 % koja se primjenjuje kao odgovor na pandemiju produljuje se za godinu dana, čime će se smanjiti opterećivanje nacionalnih, regionalnih i lokalnih proračuna jer će se osloboditi sredstva za ispunjavanje operativnih potreba. Te fleksibilnosti trebale bi pomoći i u pružanju potpore brojnim nevladinim organizacijama koje trenutačno imaju važnu ulogu u prihvaćanju novopridošlih osoba u države članice i pružanju osnovnih usluga koje su im potrebne.

Izmjenama **fondova za unutarnje poslove** omogućit će se pristup nepotrošenim iznosima koji su bili namijenjeni za posebne svrhe u okviru Fonda za azil, migracije i integraciju u razdoblju 2014.–2020., pa će države članice dobiti fleksibilnost u korištenju tih sredstava za nove potrebe²⁸.

Usto, mogu se upotrijebiti dostupna sredstva u okviru inicijative **REACT-EU**, osobito njezina tranša za 2022. u iznosu do 10 milijardi EUR, ako je to u skladu s ciljem oporavka od pandemije. Kako bi se ubrzao pristup sredstvima radi potpore državama članicama, ponajprije onima koje su najbliže granici EU-a s Ukrajinom, na raspolaganje će se staviti isplate u okviru prefinansiranja iz inicijative REACT-EU u iznosu od **3,4 milijarde EUR**.

Znatna financijska sredstva dostupna su i u okviru financijskog okvira za razdoblje 2021.–2027. iz fondova za unutarnje poslove i kohezijsku politiku. Države članice već sad mogu pokrenuti prihvatljive projekte jer su rashodi prihvatljivi za nadoknadu od 1. siječnja 2021.

Zahvaljujući većoj fleksibilnosti korištenja dostupnih sredstava iz prošlih i sadašnjih proračunskih razdoblja državama članicama na raspolaganju su razne mogućnosti financiranja potpore osobama koje bježe od rata protiv Ukrajine. Države članice i regije pozivaju se da iskoriste te mogućnosti, ubrzaju programiranje svih sredstava i uključe mjere za potporu osobama koje bježe od rata u Ukrajini.

Kako bi se državama članicama i regijama pomoglo u tome, uspostavlja se **jedinstvena kontaktna točka** preko koje će svi relevantni stručnjaci Komisije moći svim relevantnim partnerima u državama članicama pružiti sveobuhvatne smjernice i individualiziranu podršku za optimalno korištenje sredstava EU-a. Davat će stručne odgovore na konkretna pitanja država članica u stvarnom vremenu. Usto, u države članice šalju se timovi koji će pružiti smjernice i potporu na terenu.

Instrumentom za tehničku potporu (TSI) pruža se prilagođena potpora državama članicama za izgradnju institucijskih kapaciteta, a može se iskoristiti i za pomoć državama članicama u novim okolnostima. Komisija je objavila poseban poziv²⁹ kao odgovor na nove potrebe država članica u kontekstu rata. Države članice moći će zatražiti tehničku potporu u

²⁷ COM(2022) 109, 8.3.2022.

²⁸ COM(2022) 112, 8.3.2022.

²⁹ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hr/ip_22_1867

okviru vodeće inicijative TSI-ja za integraciju migranata kako bi lakše osigurale brz pristup ključnim uslugama, kao što su stanovanje, obrazovanje, zapošljavanje i apsorpcija sredstava EU-a. Aktivnosti u okviru tekućih projekata za integraciju migranata i program jamstva za djecu mogu se brzo prilagoditi novim potrebama koje su posljedica rata u Ukrajini. Sedam država članica već ima planove za poboljšanje potpore migrantima, među ostalim u pogledu priznavanja vještina i zapošljavanja, koji se mogu prilagoditi kako bi se zadovoljile nove potrebe. Države članice isto mogu zatražiti posebne mjere za brzu mobilizaciju tehničke potpore.

9. ZAKLJUČAK

Milijune ljudi koji bježe od ruske agresije u Ukrajini EU prihvaća s nezapamćenom solidarnošću, koordinacijom i uzajamnom potporom, a to će biti potrebno i dalje. Ova Komunikacija pokazuje na koji način Komisija koristi sve dostupne instrumente za koordinaciju, organizaciju i financiranje kako bi poduprla sve što se poduzima u državama članicama.

Komisija je u svakodnevnom kontaktu s državama članicama i dionicima kao što su poslovna zajednica, nevladine organizacije i akteri civilnog društva. Državama članicama trebaju brzi odgovori o tome kako se suočiti s novim okolnostima i ispuniti nove obveze koje imaju na temelju Direktive o privremenoj zaštiti.

EU i države članice imaju resurse, znanje i stručnost za svladavanje predstojećih izazova. Uspostavili smo mreže i postupke potrebne da bi se to ostvarilo i odlučni smo u tom cilju. Sve to sad moramo objediniti kako bismo zajedničkim djelovanjem pružili potporu koja je potrebna u svim državama članicama. Zajedno ćemo dobrohotnost Europljana pretvoriti u praktičnu pomoć milijunima ljudi koji su zbog ruske agresije bili prisiljeni napustiti domove.

Premda smo u ovom trenutku usredotočeni na zadovoljavanje hitnih i srednjoročnih potreba, aktualna je situacija još jedan podsjetnik na potrebu za uspostavom sveobuhvatnog sustava za upravljanje migracijama i azilom.

Komisija poziva sve institucije da brzo razmotre ovu Komunikaciju, a sastanak Vijeća za pravosuđe i unutarnje poslove zakazan za 28. ožujka 2022. bit će prilika da ministri unutarnjih poslova poduzmu relevantne daljnje korake.